

Konferensen Folk och Försvar i Sälen. Niklas Svensson frågar ut försvarsministern Karin Enström (M). Foto: Jens L'Estrade

Upp till kamp för yttrandefriheten

"Regeringen verkar klara hur många pyrrussegrar som helst genom att ruska på axlarna och med ett leende ta nya tag medan yttrandefriheten grinar illa. Gång på gång försöker regeringen att inskränka vår yttrandefrihet - initiativför att stärka öppenheten lyser med sin frånvaro, skriver Nils Funcke.

Travesteringen av ordspråket om en pyrrusseger kan tyckas hård men går att applicera på regeringens ambitiösa och upprepade inskränkningar av öppenheten och yttrandefriheten.

Förslaget om olovlig fotografering blev ett rejält nederlag för regeringen i bland annat lagrådet. Men ur askan uppstod förslaget om förbud för kränkande fotografering som nu fått riksdagens stöd. Ett visserligen modifierat men trots allt ett alltför och onödigt långtgående ingrepp. Frågan inställer sig nu om regeringen kommer att vända även nästa nederlag till en seger i riksdagen.

Otillräckliga motiveringar, ingen redovisning av behoven, en alltför långtgående inskränkning av yttrandefriheten, en tvivelaktig utökning av användningen av tvångsmedlen, alltför långtgående inskränkning av meddelarfriheten, oklara definitioner, motsägelsefulla motiveringar...

Det blir inte mycket kvar av utredningen (SOU 2012:95) om införandet av brottet utlandsspionage när remissinstanserna satt tändarna i det. Det stöd utredaren, justitierådet Ella Nyström, kan notera kommer inte oväntat från Säpo som inte har något emot utökade befogenheter att använda tvångsmedel och försvarsintressen som FOI och försvarsmakten.

Realiserar regeringen trots kritiken förslagen i utredningen skulle en seriös nyhetsbevakning och kritisk granskning av internationella militära insatser där Sverige deltar inskränkas. Förslaget är så illa underbyggt att det får anses utgöra en plump i den svenska utredningstraditionen.

I synnerhet när det gäller grundlagsfästa rättigheter som yttrandefriheten och restriktiviteten när det gäller att ge myndigheterna möjlighet att vidta åtgärder som innebär ett omotiverat intrång i en enskilds personliga integritet måste skälen för inskränkningen vara mycket starka och uppenbara. Denna tydlighet saknar justitiekanslern (JK) och skriver att det "*hade varit önskvärt med någon statistik eller annan form av sammanställning som mera konkret kan bekräfta eller beskriva de behov som skulle kunna motivera en ökad kriminalisering*".

Tillsammans med JK och ett antal massmedieföretag kritiserar Sveriges Advokatsamfund genom sin generalsekreterare Anne Ramberg utredningen för att inte tillräckligt ha beaktat yttrandefrihetsintresset. Samfundet vänder sig också mot utökningen av användningen av tvångsmedel, inskränkningen av meddelarskyddet och

Nils Funcke. Foto: Alexander Donka

anser att flera av förslagen är alltför diffusa eller för långtgående. Det gäller till exempel frågan vilka publiceringar som ska anses medföra "men" för den militära insatsen.

Utredningen är en så kallad ensamutredning. Men enligt förordet är det "befogat att använda vi-form i betänkandet" eftersom experterna "i allt väsentligt ställt sig bakom de redovisade förslagen" även om "skilda uppfattningar" förekommit i vissa frågor.

Formuleringen ger sken av att samtliga experter inklusive Advokatsamfundets Anne Ramberg står bakom förslagen. Advokatsamfundets markerar därför i sitt yttrande att de synpunkter som framförs i remissvaret också i huvudsak framförts under utredningens gång. Utredningen söker också legitimitet och ökad tyngd för sina förslag genom att påskina att den samrått med Yttrandefrihetskommittén.

Regeringens beställning som Ella Nyström effektuerat ska ses både i ett större samtida och ett historiskt sammanhang.

Under andra världskriget och under det kalla kriget lade regeringarna locket på för svenska folket även i frågor som borde diskuterats brett. Det mesta var tabu att diskutera och dubbelspelet hölls hemligt. Under världskriget stiftades en rad lagar som inskränkte yttrandefriheten och offentlighetsprincipen upphörde i princip att existera.

Visst har vi långt dit. Och visst är det så att känsliga uppgifter ska vara hemliga. Men när försvarsminister Karin Enström och försvarsberedningens ordförande Cecilia Widegren inte tycker att svenska folket ska få veta att det svenska incidentförsvaret inte räcker till ska det ses i den dåliga traditionen att det alla omgivande makter vet ska inte svenska folket få kunskap om och kunna debattera.

Avslöjandet av bristerna i beredskapen på långfredagen prövas nu av JK om ett eventuellt brott mot tystnadsplikten. Även om det kan finnas uppgifter som inte är kända är det inte troligt att JK kommer att inleda en förundersökning för att efterforska läckan. Uppgifterna som Svenska Dagbladet publicerat kan svårligen sägas ha inneburit men eller skada för försvaret.

Väljer regeringen att införa det nya yttrandefrihetsbrottet utlandsspionage kan vi till regeringens bristande tillämpning av offentlighetsprincipen, inskränkningar av meddelarfriheten, nya sekretessbestämmelser, förbudet mot kränkande fotografering lägga en påtaglig inskränkning av yttrandefriheten och meddelarfriheten.

Regeringen verkar klara hur många pyrrhussegrar som helst genom att ruska på axlarna och med ett leende ta nya tag medan yttrandefriheten grinar illa av behandlingen.

NILS FUNCKE

Frilansjournalist och tryckfrihetsexpert. Han är före detta sekreterare i Yttrandefrihetskommittén och chefredaktör för Riksdag & Departement.

Publicerad 07 jun 2013 05:26

Adress till denna artikel:

<http://www.expressen.se/debatt/upp-till-kamp-for-yttrandefriheten>